

Müüt 2: EAÕK asutas Konstantinoopoli patriarh Meletios 1923. aastal.

1917. aastal vormistati Eesti aladel õigeusu pärand kanooniliselt Riia piiskopkonna Revali (Tallinna) vikaarpiiskopkonnaks. Selle alusel asutas Moskva Patriarhaadi Kõrgeim Kirikuvalitsus eesotsas püha Moskva ja kogu Venemaa Patriarh Tihhoniga 1919. aastal iseseisva Eesti piiskopkonna. 1920. aastal kujundas seesama kirikuvalitsus selle ümber autonoomseks Eesti Õigeusu Kirikuks. Seejärel pühitseti preester Aleksander Paulus Tallinna ja kogu Eesti ülempiiskopiks, kusjuures ta andis eelnevalt ustavusvande Moskva Patriarhile ja kogu Vene Õigeusu Kiriku vaimulikule juhtkonnale.

Eesti õigeusklikud hakkasid oma kirikuorganisatsiooni nimetama "Apostlik-Õigeusu Kirikuks" hiljemalt 1919. aastal. Eesti Ajutise Piiskopkonna Nõukogu protokollis 9. veebruarist 1919. a, see tähendab veel enne iseseisva Eesti piiskopkonna asutamist, nimetatakse seda struktuuri "Eestimaa Apostliku õigeusu koguduseks". Nagu selgitab ülempreester Nigul Hindo, kuna õigeusu kirikute nimed sisaldavad tavaliselt viidet traditsiooniliselt õigeusku tunnistavaile rahvastele või riikidele, rõhutab lisand "apostlik" Kiriku pärinemist "apostlite ajast".

1923. aastal läks see struktuur üle Konstantinoopoli Patriarhaadi alluvusse. Jättes kõrvale üleminekule eelnenud väga olulised üksikasjad, märgime vaid kaks asjaolu: 1) üleminek oli mittekanooniline, kuna selleks puudus Emakiriku nõusolek, vähemalt püha Patriarh Tihhoni isikus; 2) 1923. aastal ei toimunud mitte autonoomse EAÕK asutamine, vaid just nimelt selle üleminek ühest patriarhaadist teise, säilitades 1920. aastal saadud autonoomse staatuse, millest räägitakse täiesti selgelt Konstantinoopoli Patriarh Meletiose tomoses EAÕK vastuvõtmise kohta oma jurisdiktsiooni alla nimetusega "Eesti Õigeusu Metropoolia". Muuseas, ülempiiskop Aleksander sõitis koos Soome Õigeusu Kiriku delegatsiooniga Konstantinoopolisse (kust ta naasis metropoliidina) mitte autonoomiat, vaid autokefaaliat taotlema, kuid seda EAÕK ja SÕK ei saanud. Nad lihtsalt allutati uuele võimule senises staatuses.

Niisiis ei toimunud 1923. aastal ei EAÕK asutamist ega talle autonoomia andmist. Kuid müüdi olemus seisnebki selles, et sellele tuginevad oma veendumustega need, kellele see on mingil põhjusel sobivam kui avalikult kättesaadava teabe erapooletu analüüsimine.